

Йордан Йовков
Сватбата на Василена

– Е, Аго, харесваш ли ми годеника?

Василена почака, но разбра, че Аго не иска да и отговори, и се обърна пак тъй, както беше си стояла, като по-близко се притисна до Галунка, до сестра си. До тях беше и Васил с чича Митуша и с Петра овчаря. Всички гледаха подир двама конника, които препускаха отпред по поляната и се отдалечаваха от чифлика. Един от тях беше годеникът на Василена, а другият – негов другар. Скоро те превалиха отвъд баиря и се закриха.

Тогаз Василена се обърна пак. Усмихната, радостна, със светнали черни очи, тя потърси Аго и пак го попита:

Защо не кажеш бре? Хареса ли ми годеника? Наместо Аго, обади се Петър:

– Какво ще го харесва Аго, няма да го купува я!...

Аго се засмя. Гърлесто, като се мръщеше и проточваше устните си, той повтори думите на Петра:

– Какво ще го аресвам... няма да го купувам я!...

От чардака Василена му извика:

– Няма да те викам на сватбата си, хубаво да знаеш!

Аго се развесели още повече. Той повтори и по-трети думите на Петра и като говореше, тъй се напъваше, тъй беше смешно важен, че, както ставаше винаги, всички взеха да се смеят. Аго помисли, че се смеят не на него, а защото е казал нещо умно и на място, и затуй още по-силно захълца от смях.

Галунка го изгледа не толкоз весело, колкото със съжаление, подръпна мъжа си и двамата си влязоха в къщи. Чичо Митуш и Петър си тръгнаха и те към дама, а след тях, като все брътвеше нещо и се смееше с гърлестия си смях, тръгна и Аго.

Василена беше отраснала при сестра си Галунка и при Василя, затуй сега и те я женеха. Годешът и – годили я бяха за един момък от близките села – беше станал преди десетина деня и всички бяха забелязали, че когато годеникът дойдеше на гости, Аго ставаше сърдит, лош, начумерен. Никой не се залавяше да издирва издълбоко отде е таз промяла у Аго, а гледаха по-скоро да си правят смях с него.

От тия шегии, а може би и по друга някоя причина, у Аго, и без туй слабоумен, още повече се помрачаваше разсъдъкът му и той захващаше да върши какви не глупости. Или го хващаше инат и не искаше нищо да похване. Тогаз, наместо да му се карат, от което нямаше полза, пращаша да го вразуми Василена. Тя умееше да се разбира с него, Аго я слушаше. Нещо повече: когато работеше с Василена, Аго работеше за двама:

подигаше като на шега най-големи тежести, страшната му сила не се спираше пред нищо, умора не знаеше. И все приказваше, запънато, високо, като че се кара, смееше се гръмовито.

Надвечер, след като изпратиха годеника, Аго повлече таргата към саплька. Стъмняваше се. Аго беше все тъй недоволен, кисел и от яд не беше се обадил на чича Митуша, като мислеше, че той ще дойде сам. Но зад него се чува бързи, леки стъпки – настигна го Василена.

– Хайде, Аго. Двама ще донесем плява – каза тя.

Василена не беше пременена, както отзарана, но все беше останало нещо ново по нея. На гърдите и лъщеше и нанизът от златни пендари. Но туй, което още се хвърляше в очи, беше радостта, вълнението и. Черните и очи горяха и каквато си беше тънка и стройна, пристъпваше някак буйно и леко и все изпреварваше Аго с по няколко крачки. Аго я гледаше изпод очи и мълчеше.

Като стигнаха до саплька, Аго заграби с две ръце, колкото плява можеше да вземе, хвърли я в таргата и взе да я тъпчи, като мушкаше ръцете си сърдито и колкото сила има. Василена стоеше малко настрана и говореше:

– Аго, знаеш ли, че до неделя ми е сватбата? Тъй каза годеника ми на батя Василя: „В неделя, кай, ще додем да вземем булката.“ Ах, Аго, малко ми остана да стоя тук. Знаеш ли, че ми е мъчно, ей!...

Аго по-силно затъпкваше плявата. Василена продължи:

– Как не се случи бе, Аго, да ме вземе някой по-отблизо. А сега... Толкоз далеч... Като завали и като се разкаля, не моя до. Няма да се виждаме вече, Аго... Какво има? Какво ти стана? – каза тя, като видя, че Аго отблизо гледа пръста си.

– Убодох се... се тръни, тръни... – разсърди се Аго.

– И няма ли да ти е мъчно за мене, Аго? Гледай го какъв мълчи... С кого ще носиш плява? Кой ще ти носи хляб? Къде бре? Къде отаваш?

Аго отиде настрана и седна.

– Няма да нося плява... Не ща – каза той. – Се аз, се аз... Не ща пък, на... Не ми дават нищо, едни цървули не ми купуват... И ме бият... Какво искат от мене... да ме бият...

Чу се силна въздишка, Аго заплака. Беше се стъмнило и Василена трябваше отблизо да го погледне: грозното лице на Аго се гърчеше, сълзи течаха по страните му. Час по час той подсмърчаше и триеше с длан очите си.

– Их, Аго, и ти – укори го Василена. – Що правиш тъй?... Никой не те е бил.

– Хъм... не... Ами бай Васил? Там, при кладенеца, не ме ли би?...

– Че то беше още миналата година бре! – извика Василена, готова да се размее. Но друга мисъл светкавично мина в ума и и тя с по-нисък глас каза: – Не плачи, Аго, недей... Ти нали ме слушаш, недей... И да ти кажа ли, Аго, сватбата може и да не стане в неделя. Има време. Има много време още... Стани, стани да занесем плявата! – каза тя и отиде при таргата.

Като подсмърчаше и пъшкаше, Аго дойде при нея и хвана таргата от едната страна, Василена я хвана от другата. Беше се стъмнило много. На две-три крачки по-нататък Аго се препъна, щеше да падне и с висок гърлест глас взе да се смее. С тънък сребърен глас се смееше от другата страна и Василена.

През нощта от север към юг минаха диви гъски и грачеха в мрачната като загубени. Заваля гъст, тежък сняг, валя и на другия ден и натрупа големи преспи. Но времето омекна и когато из снега минеха каруци, оставяха дълбоки следи, които бързо се пълнеха с вода.

Наближи неделата и в чифлика се заготвиха за сватба. Господарите на чифлика бяха в града, пръв човек беше тук Васил, той правеше сватбата. За голямо чудо, Аго беше много весел, приказваше безспир и размиваше всички с глупостите си. Самокогато връз лицето на Василена спуснаха червено було и тя наведе очи и престана да се усмихва, притихна и Аго. Той все се увираше да гледа булката. Веднаж Василена можеше да му пришепне:

Свърши, се Аго. Отивам си вече...

Всичко беше вече готово, чакаха само младоженеца. Премениена, забулена, Василена се изправи сред стаята, дружките и запяха. Галунка тичаше насам-нататък с радостни и насълзени очи, Васил поглеждаше часовника си. Влезе Аго. В тия един-два часа, докато липсваше, той беше сварил да се напие. Зад него вървяха двама ергени и се подсмиваха.

– Като не е господаря тук, и аз съм господар! – викаше Аго, без ни най-малко да се стеснява от Василя. – Тук се слуша мойта дума! Мене трябва да питат...

– За какво бе, Аго? – подхвърли му един от ергените.

– Не ги ща онез хърцои... Не ща таквиз сватове...

– Ами те ще вземат булката.

– Ще я вземат ли? Ще им дам аз една булка. Я виж! Я виж тука! – той подигаше абата си и показваше един голям нож, затыкнат на пояса му.

Васил го гледаше с весел, учуден поглед. Не му каза нищо, но

остана някак позамислен. В същия миг някой извика от вратата:

– Идат! Ето ги каруците на баиря...

Васил стана и дойде при Аго.

– Ела, Аго, с мене – кротко му каза той. – Ела, ще свършим с тебе една работа.

Васил излезе, тръгна след него и Аго. Като минаваха покрай избата, на двора Васил намери едно въже и го тури в ръцете на Аго.

– Дръж, Аго, туй въже. Ще ни трябва. Те излязоха от двора и през градината, през харманлъка, стигнаха в една отдалечена сая. В самото дъно, дето беше тъмно и покривът се подпираше от един здрав дирек, Васил се спря и взе въжето от Аго.

– Дай си сега ръцете, Аго – каза той, като се усмихваше.

Аго беше с размътена глава, мислеше, че Васил се шегува. Той се остави да правят с него каквото искат. Васил прибра двете му ръце, изви ги назад и пхна над тях една примка от въжето. След туй притисна Аго към дирека и взе да го омотава с въжето.

– Е... бай Василе... Какво правиш? – говореше Аго и все мислеше, че е на шега. Като се видя омотан и здраво привързан към дирека, той се разсърди, напъна се да се освободи и лицето му се напълни с кръв.

– Ще те оставя да ме срамиш пред хората, тъй ли? – каза му Васил от вратата. – Стой сега тука!

Зад себе си Васил чу задавените викове на Аго, но не се и обърна. С песни, с провиквания каруците на сватбарите напълниха двора на чифлика.

Всичко стана, както му е редът. Гощаваха се, пиха. После плакаха, когато изпращаха булката. Василен се качи на една кола, зълвите насядаха при нея и запяха. И по същия път, по който бяха дошли, каруците като черни буболечки се проточиха из бялото поле.

Васил гледа някое време след тях. След туй погледът му падна върху саята и си спомни за Аго. С бързи крачки той се отправи нататък. Намери Аго притихнал, не подигна очи, не го погледна. Васил го отвърза. Аго го изпревари и притича навън. Най-напред той тръгна към чифлика, видя, че всички стояха на двора и гледаха към полето. И Аго погледна нататък: видя каруците, чу песните. Василен беше заминала.

Гологлав, само по една аба, Аго се повърна и се спусна да бяга по дир каруците. Като някое куче, което е изгубило господаря си, той попоглеждаше дълбоките дири, оставени от колелетата, и все тичаше напред.

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: екип на abc дизайн или Мартин Митов

Публикация

Йордан Йовков, „Събрани съчинения в шест тома“, Том трети; „Български писател“,
С. 1977. Под общата редакцията на Симеон Султанов.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7824>]